

5. Підпригода О. А. Право інтелектуальної власності : [підруч.] / О. А. Підпригода, О. О. Підпригода. – К. : Атіка, 2008. – 385 с.
6. Судариков С. А. Интеллектуальная собственность : [Учебник.] / С. А. Судариков. – М. : ТК Велби, Проспект, 2008. – 368 с.
7. Авторське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Авторське_право.

Українець Наталія Сергіївна

студентка магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Особливості регулювання шлюбно-сімейних відносин у мусульманському праві

Мусульманське право – одна з існуючих на сьогодні в світі правових сімей. Мусульмани шанують Коран і вважають, що необхідно жити згідно приписів Аллаха, робити те, що прописано Священною книгою і саме це допоможе кожному віруючому знайти морально-етичне умиротворення.

Мусульманське сімейне право – це частина ісламської правової системи, яка регулює шлюбно-сімейні відносини. Особливостями ісламського сімейного права виступають: тісна взаємодія з релігією та мораллю, особлива увага на підтримання сім'ї та диференційний підхід до поняття рівності чоловіка й дружини. Ці норми спрямовані на захист традицій і сприяють зміцненню інституту шлюбу. Саме це зумовлює високий ступінь зацікавленості серед науковців і потребує вивчення та осмислення.

Мусульманські шлюби відрізняються особливою тривалістю і цьому сприяють наступні фактори: по-перше, спільна система цінностей, спільні принципи і спосіб життя. Як наслідок мусульманські чоловік та дружина, навіть якщо вони є носіями різних культур або є вихідцями із різних станів суспільства, мають приблизно однаковий світогляд, систему цінностей, звички, манеру поведінки – це дає їм можливість гармонійно поєднуватися одне з одним. По-друге, міцність сім'ї заохочується і підтримується різними суспільними інститутами. По-третє, відносини між чоловіком та жінкою чітко структуровані, і більшість людей повністю згодні із визначеною роллю і обов'язками, що на них покладаються [3, с. 258–262].

У мусульманському законодавстві шлюб є самостійним цивільно-правовим договором зі створення сім'ї з подальшим виконанням прав і обов'язків подружжя. Договір шлюбу вважається дійсним і без дотримання релігійних обрядів, хоча їх проведення вважається бажаним. У шаріаті шлюб розглядається як релігійний обов'язок мусульманина, а безшлюбність – як небажаний стан.

Вступ до шлюбу в мусульманському праві – це складний процес, що вимагає особливої уваги. По-перше, шлюб укладається не нареченим і нареченою, а їх батьками (у більшості випадків); по-друге, щоб вступити безпосередньо до шлюбу наречений повинен виплатити дружині «міхр» (ціна за своєрідне «придбання жінки»), який інколи досягає досить значних розмірів; по-третє, сама шлюбна церемонія повинна бути проведена з дотриманням всіх традицій і звичаїв.

Іслам дозволяє чоловікам мати одночасно не більше 4 дружин, однак це тягне за собою певні зобов'язання. Не кожен мусульманин має можливість утримувати всіх дружин у рівній мірі. Тобто чоловік повинен надати дружинам всього порівну: житло, майно, одяг, які відповідають їх положенню в суспільстві [1, с.143–145].

Чоловік і дружина в мусульманському праві наділяються різними статусами. Кожен суб'єкт сімейних відносин має своє коло прав та обов'язків, які не збігаються один з одним. Якщо в майнових правах дружина має перевагу, то в особистих пріоритетним є статус чоловіка. Так, дружина зобов'язана в усьому слухатися свого чоловіка, який, у свою чергу, зобов'язаний забезпечувати дружину, обходитися з нею по справедливості, а також чоловік повинен стежити за собою, щоб подобатися дружині.

Жінка зобов'язана носити одяг, що повністю закриває її тіло, залишаючи відкритими лише обличчя і руки. Жінка не має права дивитися в очі незнайомого чоловіка і не має права залишатися з ним наодинці. Статус дружини, як правило, визначається матеріальним достатком чоловіка, але незалежно від того, працює дружина сама чи ні, чоловік зобов'язаний її забезпечувати [4, с. 44].

У питанні допустимості розлучення іслам займає помірковану позицію. Шаріат не сприймає крайнощів у формі категоричного недопущення розірвання шлюбу, але і не підтримує розлучення при щонайменшій невідповідності характерів. Згідно з ісламом, правом на розірвання шлюбу володіє чоловік і він зобов'язаний розпоряджатися ним суворо відповідно до шаріату. На думку вчених, жінки не отримали рівного права на розлучення через їх імпульсивність, емоційність і сентиментальність. Однак, при наявності законних підстав дружина має право вимагати розлучення, повернувши чоловікові шлюбний дар, і така форма розірвання шлюбу називається «хул». Це допустимо в тих випадках, коли чоловік ухиляється від виконання своїх обов'язків, заподіює дружині страждання і примушує її до ганебних вчинків [2, с. 85–91].

Щодо питання дітей, то іслам починає захищати права дитини ще на стадії її планування. Більше того, в ісламі ненароджена дитина не тільки підлягає захисту і має право на медичний догляд, але також володіє часткою у спадщині. Батько відповідальний за повне забезпечення своїх дітей, в обов'язки матері входить виховання, турбота про них. У разі розлучення хлопчики залишаються з матір'ю до досягнення ними семи років, в той час як дівчатка – до дев'яти років або до заміжжя. Однак батько і в цьому випадку зобов'язаний опікуватися і забезпечувати дітей до досягнення ними повноліття. Якщо батько помер, його обов'язки переходять на одного з його близьких родичів – чоловіків. Якщо мати вступає в новий шлюб, а її новий чоловік не є близьким родичем її дітей, останні переходять до родичів батька.

Іслам захищає основні інтереси дитини, оберігаючи сім'ю, як природне середовище, що забезпечує їй любов, увагу і безпеку. Батькам не дозволяється нехтувати фізичними і моральними потребами дитини. Обоє батьків несуть відповідальність за найкраще виховання дитини, будучи для неї взірцем гарної поведінки.

В ісламі дитина вважається повнолітньою після досягнення нею статевої зрілості. З цього моменту вона несе відповідальність за всі свої справи і вчинки, отримує право розпоряджатися своїм майном, вступати в шлюб. Дівчата видаються заміж батьками або офіційними опікунами. Однак всупереч поширеній думці, це відбувається виключно за їх спільною згодою. Примушувати дівчину вступати в шлюб категорично забороняється. Навіть якщо подібний небажаний шлюб укладено, молода жінка може вимагати його анулювання [5, с. 4–6].

Таким чином, розглянувши особливості регулювання шлюбно-сімейних відносин в мусульманському праві, можна зробити висновки, що сім'я для мусульманина є найвищою цінністю. Мусульманське право відрізняється від

європейського, так як шлюбно-сімейні відносини в Європі регулюються лише нормами права, а мусульманські відносини носять яскраво виражений релігійний характер. Це є одна з основних причин їх міцності, меншої кількості розлучень, а також високу гарантованість прав дитини.

Список використаних джерел та літератури:

1. Вагабов М. В. Ислам, женщина, семья / М. В. Вагабов. – Махачкала : Даг. кн. изд-во, 1994. – 191 с.
2. Нургалеев Р. М. Классическое мусульманское семейное право : [учебн. пособ.] / Р. М. Нургалеев. – Наб. Челны: «Духовно-деловой центр «Ислам Нуры». 2013. – С. 85–91.
3. Магомедов И. А. Особенности мусульманского семейного права / И. А. Магомедов // Вестник ОГУ. – Оренбург, 2005. – № 3: Ч.2. – С. 258–262.
4. Сюкияйнен Л. Р. Шариат и мусульманско-правовая культура / Л. Р. Сюкияйнен. – М. : Ин-т государства и права РАН, 1997. – 48 с.
5. Э. Зиганшин Права детей в исламе / Э. Зиганшин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.whyyislam.ru

Фурманова Марина Іванівна

студентка магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Україна та Європа у взаємодії з питань усиновлення

Питання усиновлення у сучасній Україні є одним з важливим для регулювання і вирішення. Перед державою стоїть не просте завдання: як зробити так, щоб дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування, стало менше, щоб кожен мав зразкову та люблячу сім'ю? Для пошуків оптимальних шляхів вирішення цієї проблеми варто розглянути світовий досвід, а також правове регулювання на міжнародному рівні. Завданням цієї розвідки є розгляд ключових питань взаємодії України з країнами Європи з питань усиновлення.

Ст. 207 Сімейного кодексу України (далі СКУ), який набув чинності 1 січня 2004 р., вказує «Усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, крім випадку, передбаченого статтею цього Кодексу. Усиновлення дитини провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя» [3].

У січні 2017 р. експерти дійшли висновків, що від початку незалежності народжуваність в Україні знизилася майже у 2 рази. Зараз наша країна посідає 186 місце у світі за показником народжуваності. Не зважаючи на такі низькі показники, широко відомо, що багато дітей не мають батьків, належного родинного піклування. Уповноважений Президента з прав дитини Микола Кулеба вказав, що в Україні кількість дітей-сиріт сягає 71 тис. «Сьогодні є 71 тисяча дітей, що мають статус сироти. Більшість дітей – під опікою, переважно рідних та близьких: бабуся, дідусь, дядько, тітка. Ще майже 14 тисяч виховуються в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу. Це батьки-вихователі, прийомні батьки», – повідомив чиновник. Також він зазначив, що із усіх сиріт близько 6 тисяч дітей виховуються в інтернатах. На щастя, зараз в Україні усиновлення є пріоритетом [4].